

a podali niekoľko návrhov o nových formách a spôsoboch rozširovania a zdokonaľovania ďalšej spolupráce medzi časopismi.

Všetci delegáti zdôraznili vzrastajúcu úlohu a súčasne aj zvyšujúcu sa zodpovednosť filozofických a sociologických časopisov v procese ďalšieho tvorivého rozvoja marxizmu-leninizmu, pri riešení problémov, ktoré sú spojené s budovaním socialistickej spoločnosti, s rozvíjaním prírodných a spoločenských vied a s bojom proti buržoáznej filozofii a sociológii.

Do rámca konferencie zapadlo aj slávnostné zasadnutie Ústavu filozofie a sociológie Bulharskej akadémie vied, ktoré sa konalo pri príležitosti 30. výročia vzniku ústavu a založenia časopisu *Filosofskia misál*. Na slávnostnom zasadnutí, ktorého sa zúčastnili okrem domácich filozofov a zahraničných účastníkov konferencie aj predstavitelia orgánov Bulharskej komunistckej strany a vedenia Bulharskej akadémie vied, bolo Ústavu filozofie a sociológie udelené vysoké bulharské štátne vyznamenanie — rad Juraja Dimitrova. Slávnostný prejav na tomto zasadnutí predniesol akademik Todor Pavlov.

Na záver konferencie sa delegáti dohodli na téme budúceho stretnutia. Okrem obvyklých organizačných otázok vzájomnej spolupráce sa na ňom budú riešiť problémy súvisiace s témou: Metodologické a sociálno-etické funkcie filozofie a sociológie.

Dalimír Hajko

II. MEDZINÁRODNÉ ŠTUDENTSKO-FILOZOFICKÉ SYMPÓZIUM MLÁDEŽ A FILOZOFIA

Možnosť vyjadriť svoje názory na úlohu a miesto filozofie v dnešnom svete dostali účastníci II. medzinárodného študentského sympózia *Mládež a filozofia*, ktoré sa konalo v dňoch 17. — 22. apríla v Sofii. Sympóziium sa uskutočnilo na Univerzite Klimenta Ochridského pod patronátom dekanátu Filozofickej fakulty. Sympóziium bolo organizované v nasledujúcich sekciách: Materializmus a dialektika, Dejiny filozofie a kritika súčasnej buržoáznej filozofie, Mládež-spoločnosť-osobnosť, Logika-etika-estetika, Filozofia a špeciálne vedy. Okrem zasadnutí v sekciách sa na sympóziu uskutočnili dva diskusné večery na témy: Marxizmus a problém človeka a Filozofia a súčasný ideologický boj. Súčasťou sympózia bolo aj slávnostné zasadnutie k 105. výročiu narodenia V. I. Lenina.

Sympóziium bolo zo stránky organizačnej a ideovej veľmi dobre pripravené. Zúčastnilo sa ho asi 100 študentov a mladých vedeckých pracovníkov z BLR, ZSSR, PLR, NDR a ČSSR. Myslíme si, že oprávnene možno konštatovať, že najlepšie príspevky boli od bulharských a sovietskych účastníkov. Spomeňme aspoň niektoré: A. Ličev vo svojom príspevku na diskusnom večere *Marxizmus a problém človeka* prenikavo osvetlil sociálno-triedne príčiny pokusov o antropologizáciu marxizmu a podal ich prenikavú kritiku. A. Danailev predniesol v sekcii Filozofia a špeciálne vedy príspevok *Štruktúra a dynamika biologických teórií*. Pokúsil sa v ňom zachytiť logiku vývoja základných kategórií používaných pri vysvetľovaní biotickej sféry bytia. A. S. Kolesnikov vo svojom príspevku *Kritika historicko-filozofickej koncepcie B. Russella* poukázal na neutržateľnosť Russellovej koncepcie dejín filozofie. Larisa Titarenková predniesla svoj príspevok *Stimulovanie súťaživosti a hodnotovej orientácii mladých robotníkov v pracovnom procese*. Československú delegáciu tvorili dvaja asis-

tenti a dvaja študenti z Katedry marxisticko-leninskej filozofie FFUK Bratislava a traja študenti z FFKU Praha.

Pokiaľ ide o bratislavských účastníkov, možno o ich vystúpeniach konštatovať: M. Molnárová vo svojom príspevku *Niekoľko poznámok k tzv. emotívnej etike* analyzovala jednu z najvplyvnejších teórií, ktoré boli vytvorené v anglosaskej filozofii 20. stor. Emotívna etika vychádza gnozeologicky a metodologicky z filozofie novopozitivismu. Najslabším článkom tejto teórie je prenášanie metodologických postulátov z oblasti prírodných vied do spoločenskej (etickej) problematiky, čo vedie k nepochopeniu špecifickosti sociálnej sféry bytia. V závere autorka zdôrazňuje, že skúmanie jazyka, v ktorom vyjadrujeme naše morálne sudy, je dôležitou úlohou aj pre marxistickú etiku. „Jazyk morálky“ sa však v rámci marxizmu-leninizmu nechápe ako do seba uzavretá sústava znakov, ale ako symbolicko-znaková forma vyjadrenia reálnej skutočnosti. Emotívna etika v podstate redukuje skúmanie morálky na skúmanie jazykových fenoménov. Táto orientácia, ešte stále zastávaná viacerými súčasnými anglosaskými etikmi (v Oxfordskej škole najmä Hareom, Toulminom, Montefiorem), je blízka súčasnej anglickej lingvistickej filozofii.

D. Kornošová vystúpila na sympóziu s príspevkom *K problému ľudskej slobody*. Svoj referát rozdelila do dvoch častí. Vychádzala pritom z metodologického predpokladu, že kritika nemarxistických koncepcií danej problematiky sa má stať východiskom jej pozitívneho rozpracovania v rámci marxisticko-leninskej filozofie. Preto sa v prvej časti pokúsila o kritickú analýzu koncepcie slobody u popredného predstaviteľa francúzskeho existencializmu J. P. Sartra. V druhej časti príspevku sa autorka zaoberá marxistickým riešením problému ľudskej slobody. Poukazuje predovšetkým na systémove chápanie kategórie ľudskej slobody v jej súvzťažnosti s ostatnými kategóriami dialektického a historického materializmu — s nevyhnutnosťou, možnosťou, skutočnosťou, pravdou atď. Záverom D. Kornošová konkretizovala teoretický rozbor problému slobody jej aplikovaním na konkrétne spoločensko-historické podmienky. Subjektom slobody z tohto aspektu je určitá spoločenská trieda ako nositeľka historicky progresívnych spoločensko-výrobných vzťahov.

L. Kiczko vo svojom príspevku *Kritika koncepcie negatívnej dialektiky u Adorna a jej vplyv na súčasný revizionizmus* poukazuje na teoretické zdroje a sociálnu zakorenenosť negatívnej dialektiky, kriticky konfrontuje metafyzické chápanie základných zákonov a kategórií v negatívnej dialektike s vedeckomaterialistickým poňatím dialektických zákonov a kategórií v marxisticko-leninskej filozofii. Adorno redukuje dialektiku na subjektovo-objektový vzťah, ktorý chápe metafyzicky ako jednostrannú objektivizáciu subjektu, nadvládu „panstva“ vecí a inštrumentálneho rozumu nad subjektom. Dialektiku v prírode Adorno odmieta, táto sféra je podľa neho amorfna. Človek vystupuje v negatívnej dialektike ako individuum a jeho aktivita smeruje k odcudzeniu, ktoré sa podľa Adorna stáva „hlavným fermentom dialektiky“. Abstrahovanie od konkrétnych spoločenských vzťahov neumožňuje Adornovi chápať reálne príčiny odcudzenia a sociálne antagonizmy považujeme za neriešiteľné antinómie. Z ideologicko-politického hľadiska je negatívna dialektika jedným z významných zdrojov súčasného revizionizmu a jeho snáh o rôzne pokusy „humanizovať“ socializmus.

F. Novosád vo svojom príspevku *Miesto novokantovstva v ideových zápasoch revolučného robotníckeho hnutia* kriticky analyzoval gnozeologické a sociálne zdroje sociálnej filozofie novokantovstva. Myšlienky etického socializmu, sformulované F. A. Langem a H. Cohenom, mali značný negatívny vplyv na vývoj robotníckeho hnutia. Marburským novokantovstvom inšpirovaná interpretácia idey socializmu chcela na prelome 19. a 20. stor. vystupovať ako alternatíva k marxistickému poňaniu so-

cializmu. Marxisticko-leninská analýza tohto úseku vývoja buržoáznej filozofie je aktuálna i v kontexte ideologických bojov súčasnosti. Koncepcia „etického socializmu“ bola dlho hlavným zdrojom, z ktorého revizionizmus čerpal svoje argumenty proti marxizmu, a dodnes je pozadím mnohých revizionistických koncepcií.

Považujeme za potrebné oboznámiť širšiu filozofickú verejnosť s návrhom bulharskej filozofickej mládežníckej organizácie. Bulharskí kolegovia sa domnievajú, že by bolo vhodné prejsť k vyššej forme spolupráce študentských vedeckých spoločností socialistických krajín, a navrhli založiť Medzinárodnú asociáciu študentských vedeckých spoločností. Jej členmi by mali byť študentské vedecké spoločnosti zo socialistických krajín. Organizačný výbor II. sympózia vypracoval i projekt stanov tejto medzinárodnej organizácie a oboznámil s týmto projektom všetky zúčastnené delegácie. Bulharská strana súčasne navrhla čs. delegácii, či by nebola ochotná usporiadať III. medzinárodné sympóziium v Bratislave r. 1977. Študentská vedecká spoločnosť pri SFS už podnikla prvé kroky na realizáciu tohto podujatia.

Ladislav Kiczko